

Handläggare: Christina Almqvist
Telefon: 08-508 19 231

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2010-04-22

Förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden inom äldreomsorgen enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade
Yttrande till kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Ulla Thorslund
stadsdelsdirektör

Ingrid Friberg
avdelningschef

Sammanfattning

Äldreomsorgen i staden har utvecklats, bland annat genom att valfrihet har införts inom vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet. Förändringar inom verksamhetsområdet innebär ett behov av att revidera nuvarande riktlinjer. Äldrenämnden har utarbetat ett förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) för personer 65 år och äldre.

Förvaltningen har vissa synpunkter men anser i stort att förslaget till reviderade riktlinjer är väl genomarbetat utifrån gällande lagstiftning och föreskrifter med mera.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för äldre. Stadsdelsnämndens pensionärsråd behandlar ärendet vid sitt möte den 12 april 2010.

Bakgrund

Stadsdelsnämnden har fått äldrenämndens förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen på remiss. Yttrandet ska lämnas till kommunstyrelsen senast den 7 maj 2010.

Socialtjänstlagen är en ramlag som ger kommunerna handlingsutrymme för att utforma äldreomsorgen efter lokala förutsättningar och behov. Enligt lagen ska den enskilde tillförsäkras ”skälig levnadsnivå” och bistånd ska utgå från en bedömning av den enskildes individuella behov.

Riktlinjer för biståndshandläggning, som fastställs av kommunfullmäktige, är ett komplement till gällande lagstiftning som ska ge stöd och vägledning i myndighetsutövningen. Nu gällande riktlinjer för handläggning av ärenden enligt SoL och LSS inom äldreomsorgen beslutades av kommunfullmäktige den 11 december 2007.

Äldreomsorgen i staden har under de senaste åren utvecklats bland annat genom att valfrihet har införts inom vård- och omsorgsboenden och dagverksamhet. Numera finns även möjlighet till korttidsvård utomlands. Under 2009 infördes en ändring i SoL gällande krav på anhörigstöd. Från och med 2010 gäller också nya regler i Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) och SoL om individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Som ett led i att öka trygghet och kvarboende finns behov av att se över kriterierna för att beviljas trygghetslarm och korttidsboende. I övrigt finns ett behov att förtydliga riktlinjerna så att bedömningar och beslut blir mer lika i staden.

Mot denna bakgrund har ett förslag till nya reviderade riktlinjer tagits fram av äldrenämnden.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Riktlinjerna är ett värdefullt dokument för att de äldre ska få en rättssäker biståndshandläggning och kvalitativa vård- och omsorgsinsatser. Förvaltningen anser att förslaget till reviderade riktlinjer är väl genomarbetat utifrån gällande lagstiftning, stadens äldreplan, föreskrifter med mera. I förslaget framkommer tydligt hur verkställighet ska ske inom ett valfrihetssystem. Vidare finns tydliga riktlinjer kring stadsdelsnämndens skyldighet att erbjuda stöd för personer som vårdar en närstående. Att underlätta för den enskilde genom att förenkla handlägningsprocessen av trygghetslarm anser förvaltningen vara positivt.

Även om förslaget till reviderade riktlinjer i stort anses vara positivt vill förvaltningen framföra vissa synpunkter, som redovisas nedan under respektive rubrik i äldrenämndens förslag.

2.4 Verkställighet av beslut

Verkställighet av beslut inom ett valfrihetssystem innebär enligt de nya rutinerna att stadsdelsnämnden får senarelägga verkställighet av beslut på begäran av den sökanden.

Förvaltningen ser positivt på detta förtydligande, då verkställighet inom skälig tid måste kunna senareläggas på begäran av den enskilde för att självbestämmande och valfrihet ska kunna fungera.

5.4.1 Inflytande och delaktighet

I avsnittet kring inflytande och delaktighet finns ett förslag till beslutsformulering: *Beviljade insatser, som framgår av beslutet, har beräknats att kunna utföras under en tid av minst cirka xx timmar per månad.*

Förvaltningen anser det blir otydligt om orden minst och cirka används i samma mening.

5.4.2 Konsumentrådgivande funktion

Konsumentrådgivande funktion är ett nytt avsnitt som förtydligar biståndshandläggarens informationsansvar. Biståndshandläggaren ska ge så utförlig information att den enskilde kan göra sitt val av hemtjänst, dagverksamhet och vård- och omsorgsboende.

Då den enskilde inte vill eller kan välja utförare tilldelas de den utförare som vid tillfället är aktuell som ickevalsalternativ.

Förvaltningen anser att det är oerhört viktigt att den enskilde får tillräcklig information för att kunna göra ett aktivt val. För att biståndshandläggarna ska kunna ge tillräcklig information krävs att det nuvarande informationsmaterialet och den webbaserade tjänsten Jämför service utvecklas.

I övrigt kan begreppet konsumentrådgivande vara något missvisande, då biståndshandläggaren ska vara objektiv och inte ge direkta råd. Begreppet konsumentvägledning kanske skulle vara mer passande, då biståndshandläggaren har en mer vägledande funktion.

Nyheten med ickevalsalternativ välkomnas av förvaltningen, då det tydliggör hur utförare utses för dem som inte vill eller kan välja.

5.8 Trygghetskvitto

En annan nyhet är rutiner för ”Trygghetskvitto”. Trygghetskvitto är ett dokument som den enskilde får med sig då han eller hon skrivs ut från slutenvård. Av trygghetskvittot framgår vilka insatser som beviljats enligt SoL och LSS och vem som ska utföra insatserna.

Förvaltningen anser att rutiner kring trygghetskvitto är mycket positivt för att öka samverkan med landstinget och framför allt för att bidra till ökad trygghet för den enskilde i samband med utskrivning till hemmet.

5.9 Individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten – gemensamma överenskommelser

Den 1 januari 2010 infördes nya regler i 3 f § HSL och 2 kap. 7 § SoL som innebär att kommun och landsting ska upprätta en individuell plan när den enskilde har behov av insatser från både socialtjänsten och hälso- och sjukvården.

Bestämmelserna omfattar alla personer som behöver individuell planering för att få sina behov tillgodosedda. Särskilt nämns grupper inom missbruk, äldreomsorg och psykiatri.

Förvaltningen välkomnar de nya reglerna kring individuell planering mellan hälso- och sjukvården och socialtjänsten. Möjligheten att gemensamt planera är ett måste för att ta gemensamt ansvar, vilket i vissa fall är nödvändigt för att tillgodose den enskildes behov. En individuell plan innebär att mål och vem som ansvarar för vad blir tydligare för den enskilde.

6.3 Anställning av anhörig eller närstående

I avsnittet om anställning av anhörig eller närstående framgår att beviljade insatser normalt ska utföras av hemtjänstpersonal. Vem som ska utföra de beslutade insatserna är att betrakta som verkställighet och ska därför inte tas upp till prövning enligt 4 kap 1 § SoL. Det innebär att biståndshandläggaren endast ska utreda behovet av sökta insatser, men avvisa ansökan om vem som ska utföra beviljad insats.

Förvaltningen ser positivt på att skilja bedömningen av behov av insatser från verkställighet av beslutade insatser.

6.4 Trygghetslarm

För att underlätta för den enskilde föreslås i de reviderade riktlinjerna att det enda kriteriet som ska uppfyllas för att beviljas ett trygghetslarm är ålder – den enskilde ska ha fyllt 65 år. Det innebär en förenklad handläggning av trygghetslarm. Vidare framgår att de som inte klarar att hantera eller förstår innebörden av ett

trygghetslarm ska få sina behov av trygghet och omvårdnad tillgodosedda på annat sätt genom mer kvalificerade insatser såsom vård- och omsorgsboende.

Förvaltning är positiv till förslaget att underlätta för den enskilde att ansöka om trygghetslarm. Med hänsyn till att det enda som krävs är att den enskilde ska ha fyllt 65 år finns inte behov av en omfattande handläggning, varför en förenklad handläggning är att föredra.

Det är viktigt att den enskilde som inte klarar att hantera eller förstår innebörden av ett trygghetslarm får sina behov av otrygghet tillgodosedda på annat sätt genom andra insatser. Dock innebär det inte per automatik ett vård- och omsorgsboende. En individuell bedömning om vilken insats som bäst kan tillgodose den enskildes behov måste ske.

6.5.6 Utevistelse – Följeslagare – Ledsagning

Den som på grund av funktionsnedsättning inte själv kan ta sig till/från läkare, fotvård, sjukgymnast med mera kan beviljas hjälp för detta i form av följe.

Förvaltningen anser att det även bör stå ”eller kan få hjälp med det på annat sätt”. Hjälp på annat sätt kan exempelvis vara att den enskilde får sällskap av person från någon av de frivilliga organisationerna som är aktiva i stadsdelsområdet.

6.9.1 Korttidsvård utomlands

Nytt i förslaget till riktlinjer är insatsen korttidsvård utomlands. För att sådan vård ska kunna beviljas måste den enskilde bedömas ha förutsättningar att klara resan till och från vården. Vidare ska den enskildes behov av att korttidsvården sker i ett annat land med sol och värme beaktas vid bedömningen. I övrigt gäller samma kriterier som för annat korttidsboende. Närstående som vårdar den som beviljas korttidsboende utomlands ska kunna erbjudas att på egen bekostnad följa med eller bo i närheten av korttidsboendet.

Förvaltningen är positiv till insatsen korttidsvård utomlands. Dock finns en rad frågor om hur det praktiskt ska fungera.

8.1.2 Avgiftsfri avlösning

I förslaget till reviderade riktlinjer förtydligas att avlösning inte endast behöver innebära att den som vårdar lämnar hemmet. Det kan även innebära att hemtjänstpersonalen tar med sig den som är i behov av hjälp ut på en promenad, medan den som vårdar får möjlighet till egen tid i hemmet.

Förvaltning välkomnar förslaget och anser att det finns ett stort mervärde i att den som vårdas har möjlighet till utevistelse samtidigt som den som vårdar får egen tid för exempelvis vila i det egna hemmet. Med det nya förslaget kommer sannolikt närståendevårdares behov av avlastning att kunna tillgodoses med hjälp av avlösning i hemmet i större utsträckning.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Äldrenämndens förslag till reviderade riktlinjer för handläggning av ärenden enligt socialtjänstlagen och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade inom äldreomsorgen